

รายงานสถานการณ์การค้าสินค้าเกษตร (Situation Report) ประจำเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

๑. มูลค่าการค้าสินค้าเกษตรในภาพรวมและสินค้าเกษตรที่สำคัญ						
รายการ (HS Code)	มิ.ย. ๖๒				พ.ค. ๖๒	
	ปริมาณ		มูลค่า		ปริมาณ	มูลค่า
	(ตัน)	เปรียบเทียบ มิ.ย. ๖๑	(ล้าน USD)	เปรียบเทียบ มิ.ย. ๖๑	(ตัน)	(ล้าน USD)
ข้าว (๑๐๐๖)	๔๓,๒๑๙	๑.๑๗%	๔๘	๒.๑๓%	๔๗,๔๐๔	๕๓
ทูน่าแปรรูป (๑๖๐๔๑๔)	๗,๕๐๖	๖.๐๐%	๓๘	๑๘.๗๕%	๘,๙๘๗	๔๕
ยางธรรมชาติ (๔๐๐๑)	๒๑,๓๗๙	๓๐.๖๓	๓๕	๒๕.๐๐%	๒๒,๑๓๓	๓๕
กุ้งแปรรูป (๑๖๐๕๒๑)	๑,๕๔๑	๑๙.๗๐	๑๖	๒๓.๘๙%	๑,๘๙๒	๒๐
กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง (๐๓๐๖)	๑,๕๐๐	๕.๘๖	๑๕	๖.๒๕	๑,๑๘๐	๑๓

ที่มา : United States International Trade Commission

๒. เนื้อวัวที่ทำมาจากพืช (สินค้าทดแทนเนื้อที่ไม่ต้องขอเปิดตลาด)

ผลิตภัณฑ์เนื้อวัวที่ทำมาจากพืช หนึ่งในสินค้าเนื้อสัตว์เทียมจากการสังเคราะห์โปรตีนพืช (Plant-based Meat) กำลังโด่งดังในตลาดสหรัฐฯ รู้จักแพร่หลายในชื่อแบรนด์ Impossible Food และ Beyond meat มีรสชาติ กลิ่น สี เนื้อสัมผัสเหมือนเนื้อวัวมากทั้งที่ผลิตจากโปรตีนพืช ๑๐๐% การผลิตเนื้อวัวจากพืชนั้นซับซ้อนและแตกต่างจากโปรตีนเกษตรที่มีขายทั่วไปในประเทศไทยและมีเทคโนโลยีในการผลิตที่หลากหลาย เช่น บริษัท Beyond Meat ใช้โปรตีนถั่วลันเตาและพืชชนิดต่าง ๆ ในการผลิต ในขณะที่บริษัท Impossible Food ใช้โปรตีนจากถั่วเหลืองเป็นส่วนประกอบหลัก และใช้ Heme สารประกอบเฮโมโกลบินในเม็ดเลือดแดง (ปกติจะพบในสัตว์และมนุษย์) ที่ผลิตจากรากพืชตระกูลถั่ว (Root Nodules) ที่ชื่อ soy leghemoglobin ด้วยเทคโนโลยีชีวพันธุกรรมและการหมักยีสต์เป็นส่วนผสมที่สำคัญทำให้เนื้อมีรสชาติ และสีเหมือนเนื้อวัวมาผสมลงมาก่อนเนื้อ เมื่อนำเนื้อไปทอดจะมีน้ำสีแดงไหลออกมาเหมือนเลือด และมีความชุ่มฉ่ำเหมือนรับประทานเนื้อจริง นอกจากนี้บริษัทใหญ่อย่าง Nestle และ Unilever ก็จะมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์จากพืชเช่นกัน

ในด้านราคา ราคาของเนื้อวัวจากพืชสูงกว่าเนื้อวัวจริง และสูงกว่าเนื้อวออร์แกนิกในตลาดถึงร้อยละ ๓๐ โดยราคาเนื้อบดออร์แกนิกที่จำหน่ายในห้าง Whole Food ขนาด ๑ pound หรือ ๔.๕ ชีด ราคา ๖.๙๙ เหรียญสหรัฐ ขณะที่เนื้อวัวจากพืชแบรนด์ Beyond meat ราคา ๙.๙๙ และ Impossible Whopper เบอร์เกอร์เนื้อวัวจากพืชที่จำหน่ายใน Burger King นั้นมีราคาสูงกว่า Whopper ธรรมดาประมาณ ๑ เหรียญสหรัฐ

ที่มา : wholefoodsmarket.com

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะราคาเนื้อวัวจากพืชจะราคาสูงกว่า แต่ก็มีมีการปรับราคาให้ใกล้เคียงกับเนื้อวัวในตลาดมากขึ้น และมีข้อเด่นหรือโอกาสของผลิตภัณฑ์เนื้อวัวจากพืชคือ ผลิตภัณฑ์เนื้อจากพืชผลิตในห้องแล็บต่างจากเนื้อสัตว์ปกติที่เลี้ยงจากฟาร์ม จึงสะอาดและการปลอดเชื้อโรค ไม่มียาปฏิชีวนะและฮอร์โมนในการเลี้ยงสัตว์จะตกค้างบนเนื้อ และยังสามารถปรับปรุงคุณค่าทางอาหารให้สูงขึ้น จึงถือเป็นอีกทางเลือกสำหรับผู้บริโภคที่ใส่ใจสุขภาพ

ผลกระทบต่อตลาดอาหาร ในอนาคตคาดว่าจะมีการผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อจากพืชประเภทอื่น ๆ เช่น เนื้อหมูจากพืช เนื้อไก่จากพืช เนื้อปลาจากพืช สินค้าประมงจากพืช เป็นต้น สินค้าเหล่านี้จะกลายเป็นสินค้าทดแทนเนื้อสัตว์ที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจะกระทบต่ออุปทานสินค้าอาหารเนื้อสัตว์ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย เนื่องจากผลิตภัณฑ์เนื้อจากพืชยังเป็นสินค้าใหม่ไม่ช้อกกำหนดมากนัก และไม่ถือว่าเป็นสินค้าปศุสัตว์จึงสามารถจำหน่าย

ในประเทศต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีการขอเปิดตลาด ซึ่งหากเป็นการขอเปิดตลาดเนื้อสัตว์ปกติจะใช้เวลาหลายปี นอกจากนี้เนื้อสัตว์จากพืชไม่มีการใช้สารเคมี หรือฮอร์โมนเหมือนสินค้าปศุสัตว์ทั่วไป จึงไม่มีปัญหาในเรื่องสารเคมีตกค้าง ประเด็นที่อาจเป็นข้อด้อยของสินค้าชนิดนี้คือสินค้าเนื้อสัตว์จากพืชจากบางบริษัทมีการใช้ผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอ (Genetically Modified Organisms – GMO) เป็นส่วนประกอบของส่วนผสม ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าปศุสัตว์ และประมงทั่วโลก จึงควรศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ การค้า และการออกกฎระเบียบที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์เนื้อจากพืชที่อาจเป็นสินค้าทดแทนสินค้าปศุสัตว์หรือประมงในอนาคต

๓. ประเด็นปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรของไทย และแนวทางการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรของไทย

๑. ศักยภาพผลไม้ไทยในตลาดแคนาดา สปช.ดี.ซี. ทำการประชาสัมพันธ์สินค้าผลไม้เกษตรไทยในงานเทศกาลไทย ณ กรุงออตตาวา และนครแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา สังเกตเห็นว่า การนำเข้าผลไม้เขตร้อนจากไทยมายังแคนาดาจัดว่ามีศักยภาพมาก เนื่องจากมีชาวแคนาดาเชื้อสายเอเชียโดยเฉพาะจีน ซึ่งอาศัยอยู่ในนครแวนคูเวอร์และโทรอนโตจำนวนมากและผู้บริโภคเหล่านี้มีรายได้สูงและนิยมบริโภคผลไม้เขตร้อน นอกจากนี้ แคนาดามีข้อกำหนดการนำเข้าสินค้าผลไม้สดไม่เข้มงวดเหมือนสหรัฐฯ ผลไม้นำเข้าไม่จำเป็นต้องผ่านการฉายรังสีแต่สามารถใช้วิธีการบำบัดแมลงศัตรูพืชแบบอื่น ๆ อาทิ การอบไอน้ำ ซึ่งไม่ทำให้ผลไม้เกิดความเสียหายและคุณภาพลดลงอย่างมากเหมือนกระบวนการฉายรังสี อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายสำหรับการบำบัดศัตรูพืชน้อยกว่า จึงพบว่ามีผู้นำเข้าผลไม้เขตร้อนเข้ามายังแคนาดาหลากหลาย เช่น มะม่วง มังคุด ทุเรียน เงาะ ขนุน ส้มโอ แก้วมังกร เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบแล้ว คุณภาพและราคาของผลไม้เขตร้อนจากไทยสูงกว่าประเทศอื่น ๆ มาก ดังนั้น ไทยจึงควรหากลยุทธ์และแผนการแข่งขันด้านราคาให้ได้จึงจะความเป็นไปได้เชิงธุรกิจ ไทยมีข้อด้อยด้านระยะทางในการขนส่งและไม่มีเที่ยวบินตรง หากสามารถหาแนวทางในการลดต้นทุนด้านการขนส่งให้ได้ จะทำให้สามารถขยายโอกาสทางการตลาดผลไม้เขตร้อนในแคนาดาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ แคนาดายังมีความต้องการลำไยจากไทย แต่จำเป็นต้องแก้ไขปัญหการรมด้วยซัลเฟอร์ไดออกไซด์ เนื่องจากทางการแคนาดาไม่อนุญาตให้ใช้หรือมีการตกค้างของสารดังกล่าว (Zero tolerance) หากสามารถหาวิธีการ Treatment ทดแทนและเป็นไปตามมาตรฐานของแคนาดา ลำไยจะจัดเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงมากอีกชนิดหนึ่ง

๒. การสำรวจตลาดสินค้าเกษตรและอาหารไทยในกรุงออตตาวาและนครแวนคูเวอร์ พบว่า

๒.๑ ซูเปอร์มาร์เก็ต T&T ซึ่งเป็นห้างที่จำหน่ายสินค้าจากเอเชียมีการนำเข้าข้าวอินทรีย์และข้าวสีจากไทยหลายชนิด เช่น ข้าวกล้อง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวหอมมะลิแดง (Red Jasmine Rice) เป็นต้น ขนาดบรรจุ ๑ กิโลกรัม ราคาแนะนำ ๘.๙๙ เหรียญแคนาดา หรือประมาณ ๒๒๐ บาท นอกจากนี้ ยังมีข้าวอินทรีย์ผสมข้าวสีแสดงให้เห็นว่า สินค้าข้าวตลาดเฉพาะ (Niche Market) มีศักยภาพในตลาดแคนาดา นอกจากนี้ ยังพบข้าวหอมมะลิจากไทยหลายยี่ห้อซึ่งมีราคาจำหน่ายประมาณ ๑๘ เหรียญแคนาดา/๑๘ ปอนด์ (ประมาณ ๕๕ บาท/กิโลกรัม) ในขณะที่ ข้าวพันธุ์ Calrose จากแคลิฟอร์เนียจำหน่ายในราคาที่ต่ำกว่าคือ ๑๒.๙๙ เหรียญแคนาดา/๑๕ ปอนด์ (ประมาณ ๔๘ บาท/กิโลกรัม) แม้ข้าวไทยราคาสูงกว่าแต่มีวางจำหน่ายหลากหลายยี่ห้อ แสดงให้เห็นถึงความนิยมของผู้บริโภค ในขณะที่ ซูเปอร์มาร์เก็ต Osaka ในนครแวนคูเวอร์มีความหลากหลายของชนิดข้าวน้อยกว่า แต่ราคาของข้าวไทยและข้าวแคลิฟอร์เนียก็ต่างกันอย่างไม่เห็นได้ชัด

๒.๒ ทุเรียนแกะพูทั้งชนิดแช่เย็นและแช่แข็งและทุเรียนแช่แข็งทั้งลูกส่วนใหญ่ที่วางจำหน่าย เป็นการนำเข้าจากไทย มีบางส่วนที่นำเข้าจากมาเลเซีย โดยราคาทุเรียนแช่แข็งแกะพูราคาประมาณกิโลกรัมละ ๒๙ เหรียญแคนาดา (ประมาณ ๗๒๕ บาท) ในขณะทุเรียนแกะพูแช่เย็นราคา กิโลกรัมละ ๔๑.๖๒ เหรียญแคนาดา (ประมาณ ๑,๐๐๐ บาท) แสดงให้เห็นว่า แม้สินค้านี้ราคาจะสูงมาก แต่ผู้บริโภคยังแสดงความต้องการ

๒.๓ แคนาดามีการนำเข้าผลไม้เขตร้อนจากหลายประเทศโดยมีการนำเข้ามะม่วงสุกจากเม็กซิโกและบราซิลจำหน่ายเป็นลูกตั้งแต่ลูกละ ๗ – ๙ เหรียญแคนาดา (แล้วแต่ขนาด) หรือคิดเป็นราคากิโลกรัมละประมาณ ๕๐๐ บาท โอกาสการทำตลาดมะม่วงน้ำดอกไม้จากไทยจึงมีความเป็นไปได้สูงหากสามารถกำหนดราคาขายใกล้เคียงกับมะม่วงบราซิล นอกจากนี้ ยังพบมังคุดจากโคลอมเบีย มะขามหวาน และขนุนแกะจากไทย มะพร้าว น้ำหอมจากไทย (ปอกเปลือกเหลือเฉพาะส่วนสีขาว) มะพร้าวอ่อนที่บริโภคได้ง่าย (ใช้หลอดเจาะ) จากเวียดนาม ฝรั่งจากไต้หวัน เป็นต้น

๒.๔ สินค้าประมงจากไทยโดยเฉพาะกุ้งขาวและกุ้งกุลาดำแช่แข็งยังเป็นที่นิยมในแคนาดา โดยในห้าง T&T ยังแยกกุ้งแช่แข็งจากไทยออกเป็นสัดส่วนและมีป้ายแสดงชัดเจน ในขณะที่ห้าง Osaka มีกุ้งแช่แข็งจากไทยวางจำหน่ายมากกว่าประเทศอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าตลาดแคนาดายังมีความเชื่อมั่นในสินค้ากุ้งแช่แข็งจากไทย

๔. สถานการณ์ด้านการเกษตรหรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร ที่สำคัญของสหรัฐฯ

๑. **ความคืบหน้าสถานการณ์สงครามการค้าจีน - สหรัฐฯ** เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง (Xi Jinping) และประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ทำการเจรจาสงบศึกสงครามการค้าระหว่างประเทศในการประชุม G-20 ณ เมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น โดยจีนให้คำมั่นว่าจะทำการซื้อสินค้า รวมทั้งสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ และสหรัฐฯ จะชะลอการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากจีนมูลค่า ๓๐๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

การขึ้นภาษีของสหรัฐฯ ที่ผ่านมามาก่อนหน้านี้ ส่งผลให้จีนทำการตอบโต้โดยการสั่งซื้อสินค้า โดยเฉพาะถั่วเหลือง (soybeans) และสินค้าอาหารอื่น ๆ จากประเทศบราซิล ทั้งนี้ จีนได้ส่งสัญญาณอันดีก่อนหน้าการพบกันของผู้นำ G-20 โดยการซื้อถั่วเหลืองจากสหรัฐฯ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ เป็นจำนวน ๕๔๔,๐๐๐ ตัน ซึ่งถือว่าเป็นการสั่งซื้อที่มากที่สุดตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๒¹ อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเจรจาเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ ยังไม่ปรากฏว่าจีนได้นำเข้าสินค้าเกษตรอื่น ๆ เพิ่มเติมจากสหรัฐฯ โดยโฆษกกระทรวงพาณิชย์จีนได้ให้สัมภาษณ์ว่า ประเด็นการนำเข้าสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ มีความจำเป็นต้องหารือร่วมกันทั้งสองฝ่ายในอีกคราวหนึ่ง²

เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ จีน - สหรัฐฯ ได้จัดการประชุม ณ เมืองเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน เพื่อแก้ไขปัญหาประเด็นสงครามการค้าอีกครั้ง โดยมุ่งเน้นให้จีนยืนยันการซื้อสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ และสหรัฐฯ ทำการผ่อนปรนการคว่ำบาตรหัวเว่ย (Huawei) อย่างไรก็ตามการประชุมดังกล่าวไม่มีความคืบหน้า และทำการเลื่อนการประชุมไปในช่วงต้นเดือนกันยายน³

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ ประธานาธิบดีทรัมป์ ประกาศผ่านทางทวิตเตอร์ถึงแผนการกำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าจีนที่เหลือนมูลค่า ๓๐๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ ๑๐ ในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๒ ซึ่งครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์รองเท้า เครื่องมือ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และของเล่นเด็ก

๒. **บริษัท JUST Egg ผลิตไข่จากพืช (Plant Based)** บริษัทสัญชาติสหรัฐฯ คิดค้นสินค้าไข่ที่ผลิตจากโปรตีนถั่วเขียว น้ำ น้ำมันคาโนล่า สารเพิ่มความหนืด (gums) และเครื่องปรุงรส ที่ออกแบบเพื่อให้มีสี สีสัน รสชาติ และรสสัมผัสเหมือนไข่คน (scrambled egg) โดยทำบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบของเหลวเพื่อเป็นอาหารทางเลือกสำหรับผู้บริโภคอาหารประเภทมังสวิรัติ โปรตีนทางเลือก หรือผู้ที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสวัสดิภาพสัตว์ โดยบริษัทฯ มีเป้าหมายในการวางขายสินค้าทั่วโลก และทำการพัฒนาสินค้าให้มีราคาต่ำกว่าราคาปัจจุบันโดยการพัฒนาแบ่งจากถั่วเขียว (mung bean starch) ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้เน้นซื้อถั่วเขียวซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญในการผลิตสินค้าจากประเทศแถบเอเชียและแอฟริกา และนำมาแปรรูปสกัดโปรตีนที่โรงงานของประเทศแคนาดาและยุโรป⁴

ข้อสังเกต เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งผลิตและส่งออกถั่วเขียวมายังสหรัฐฯ ภาครัฐอาจประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการทราบเกี่ยวกับความต้องการแบ่งถั่วเขียวของบริษัทฯ ดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นหนทางหนึ่งในการขยายตลาดสินค้า และ/หรือการผลักดันการเพิ่มปริมาณการส่งออกสินค้าถั่วเขียว หากผู้ประกอบการไทยสามารถผลิตได้ตรงตามความต้องการของบริษัทฯ

รูปภาพสินค้าไข่ผลิตจากพืช ที่มา: <https://www.ju.st/en-us>

¹ <https://www.fas.usda.gov/newsroom/private-exporters-report-sales-activity-china-220>

² <https://www.nytimes.com/2019/07/10/us/politics/us-china-trade-war.html?action=click&module=RelatedCoverage&pgtype=Article®ion=Footer>

³ <https://www.cnbc.com/2019/07/31/reuters-america-update-5-u-s-china-to-keep-talking-on-trade-progress-elusive-in-shanghai-meeting.html>

⁴ <https://www.foodnavigator-usa.com/Article/2019/02/12/Plant-based-JUST-Egg-is-already-outselling-established-liquid-egg-brands-at-retail-claims-JUST-CEO#>